

International Journal of Languages' Education and Teaching

ISSN: 2198 - 4999, Mannheim - GERMANY

UDES 2015 p. 905-923

DİNLEME EĞİTİMİ VE DİNLEME BECERİSİNİ GELİŞTİRMeye YÖNELİK ETKİNLİKLER TEACHING LISTENING AND ACTIVITIES TO DEVELOP LISTENING SKILL¹

Fatih YILMAZ² & Gülşah BABACAN³

ABSTRACT

Teaching Turkish as a foreign language is a newly developed discipline which is taught and put emphasis on it recently. The main goal of teaching Turkish as a foreign language is to develop learners' communication skills, to be tolerant to other cultures, to express themselves, to learn the importance of perception in the context of Common European Framework of Reference and European Language Portfolio. Thus, the main emphasis should be on developing four main language skills. Although reading, speaking and writing skills are paid great attention, listening skill is neglected and it is assumed that listening skill is developed automatically. There is limited studies about listening skill in applied linguistics. In this study, the activities in "Turkish for Foreigners" set C1 level Teaching Turkish as a foreign language book prepared by Gazi University TOMER has been examined. The activities have been examined according to the criteria of self-evaluation form within the Common European Framework of Reference, what kind of listening activities the book includes and the ratio of listening activities. Document analysis has been applies in this study. The authentic listening activities on C1 level have been developed according to the result of the examination by the writer. The duration, the type of activity, aim, materials, the process of each activity and evaluation have been developed.

Key Words: Common European Framework of Reference, listening skill, activity, teaching Turkish language.

ÖZET

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi günümüzde üzerinde durulan ve öğretilmesi amacıyla çalışmalar yapılan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde amaç Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Avrupa Dil Gelişim Dosyası bağlamında; çevresini algılayan, iletişim kurabilen, dünyayı tanıyan, farklı kültürlerle saygılı, kendini ifade edebilen bireyler yetiştirmektir. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dört temel dil becerisi üzerinde durulmakta ve çalışmalar bu doğrultuda yürütülmektedir. Dört temel dil becerisinden okuma, konuşma ve yazma becerileri önemsenirken dinleme becerisine gereken önemin verilmediği görülmekte ve bu becerinin kendiliğinden geliştiği varsayılmaktadır. Alan yazında da dinleme becerisine yönelik çok kısıtlı çalışmanın olduğu görülmektedir. Bu çalışmada da Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan "Yabancılar İçin Türkçe" seti C1 seviyesindeki dinleme etkinliklerinin Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'nde yer alan öz değerlendirme formundaki dinleme kriterlerine uygun olup olmadığı, hangi tür dinleme etkinliklerine yer verildiği ve C1 seviyesinde yer alan dinleme becerisi etkinliklerinin diğer dil becerilerine ait etkinliklere oranının ne olduğu noktalarında C1 seviyesi kitabı incelenmiştir. Bu incelemelerde doküman analizi yönteminden yararlanılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda tespit edilen bulgular doğrultusunda dinleme becerisini geliştirmeye yönelik C1 seviyesinde örnek etkinlikler yazar tarafından geliştirilmiştir. Etkinlikler Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Avrupa Dil Gelişim Dosyası bağlamında hazırlanmıştır. Hazırlanan etkinliklerin süresi, etkinlik türü, amacı, materyalleri, süreci ve değerlendirilmesi detaylı olarak verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni, dinleme becerisi, etkinlik, Türkçe eğitimi

¹ Bu çalışma Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi tarafından düzenlenen "1. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu'nda" sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yrd.Doç. Dr., Fatih YILMAZ Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, e-posta: fatih.yilmaz@gop.edu.tr

³ Gülşah BABACAN Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, e-posta: g.gulsahbabacan@gmail.com

1. GİRİŞ

İnsanoğlu dünyaya gelmeden önce çevresinde olup bitenleri dinleme yoluyla algılamaktadır. “Dinleme becerisinin gelişmeye başlaması doğum öncesine kadar dayanmaktadır. Anne karnındaki bebeğin dışarıdan gelen seslere karşı tepkisi özellikle hamileliğin son dönemlerinde kendini göstermektedir” (Healy, 1999: 46, Robertson, 2004: 57, Yalçın, 2006: 124). “Dinleme çocuğun ilk ana dili etkinliğidir, çocuk okul öncesinde bilgilerin çoğunu dinleme yoluyla öğrenir” (Özdemir, 1987: 166). “Çocuğun dinleme becerisi informal bir ortamda ailenin ya da çevrenin etkisiyle gelişmektedir. Dinleme okula başladığında da çocuğun temel öğrenme araçlarından biridir. Dil eğitiminin temelleri dinleme eğitimiyle atılır. Diğer dil etkinlikleri dinleme etkinliğinin üzerine gelişip biçimlenir” (Çelenk, 2005: 135). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de dinleme becerisinin önemi yadsınamayacak kadar büyüktür. Dil bir bütündür. Dili öğrenen kişinin onu bütün boyutlarıyla öğrenmesi gerekmektedir. Dil öğretim çalışmalarında iletişimsel yaklaşımın benimsendiği günümüzde iyi iletişim kurmanın yolu temel olarak dinleme ve konuşma becerilerinin ediniminden geçmektedir.

Dil gelişiminin tamamlanmasıyla beraber kişi ana dilinin kurallarını öğrenmekte dil becerilerini geliştirmektedir. Küreselleşen dünyada teknolojinin gelişmesiyle beraber kişilerarası iletişim daha kolay sağlanmakta, bilgi kaynakları çeşitlenmekte ve insanlar birbirlerinden daha fazla haberdar olmaktadır. İnsanlar dünyanın farklı noktalarındaki insanlarla iletişime geçebilmekte, farklı kültürle karşılaşmakta, gelişen bilim ve teknolojiyi takip edebilmektedir. İletişimin insan hayatında bu kadar etkin olmasıyla beraber ana dili yetersiz kalmakta ve ikinci, üçüncü dil edinimi gerekmektedir. Bu amaçla dil öğretim politikaları oluşturularak dillerin öğretilmesi üzerine çalışmalar yürütülmektedir. Günümüzde geçerliliği olan en önemli çalışma Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Avrupa Dil Gelişim Dosyasıdır. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Avrupa Dil Gelişim Dosyası bağlamında dil öğretiminin iletişimsel boyutu ön plana çıkartılmakta, dil öğretiminin yanı sıra hedef dilin kültürünün de öğretilmesi benimsenmektedir. Böylece iletişimsel yeti, çok kültürlülük ve çok dillilik dil öğretiminin hedefleri haline gelerek dil öğretim çalışmaları bu bağlamda yürütülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Avrupa Dil Gelişim Dosyası’nda belirtilen dil ölçütleri temel alınarak dil öğretim çalışmaları bu doğrultuda gerçekleştirilmektedir (CEFR, 2011).

İletişimin karşılıklı konuşma ve dinlemeye dayanmasından ötürü iletişimsel bağlamda üzerinde durulması gereken temel beceri olarak dinleme becerisi karşımıza çıkmaktadır. Doğum öncesinde başlayan dış dünyayla iletişim kurma süreci kişinin ölümüne kadar devam etmektedir. Aile içi sağlıklı ilişkilerin kurulabilmesi, kişilerarası çatışmanın engellenmesi ve akademik başarının sağlanabilmesi için dinleme becerisinin tam anlamıyla edinilmesi gerekmektedir. Dinleme becerisinin geliştirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalı bu beceriye gereken önem verilmelidir.

Ancak alan yazında dinleme becerisini geliştirmeye yönelik çok kısıtlı çalışmanın olduğu görülmektedir. Özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde tamamen dışsallaştırılmaktadır. Bu alana yönelik yeterli çalışma yapılmamakta, materyal eksikliği yaşanmaktadır. Öğreticiler öğrencilerin bu beceriye sahip olduklarını düşünmekte ve gereken önemi vermemektedir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Avrupa Dil Gelişim Dosyası’nda dil becerilerine eşit derecede önem verilmesine rağmen bu durumun sadece teoride kaldığı ve uygulamaya geçilemediği görülmektedir.

Dinleme Becerisi

“Doğumdan önce başlayan, ailede gelişen, okulda devam eden ve hayatın pek çok alanında kullanılan dinleme becerisi, bir bakıma sesleri okuma ve anlamlandırmadır. Her ne kadar sağlıklı bir insan dünyaya geldikten sonra duyu organlarından en çok gözlerini kullansa da, anne karnında kulaklarıyla çevresini fark ettiği için bir anlamda insan dünyaya gözlerini değil, kulaklarını açar” (Emiroğlu, 2013: 271). “Yapılan araştırmalar, bir kişinin insanlarla birlikte olduğu sürenin % 42’sini dinlemekle geçirdiğini, öğrencilerin okulda öğretmen ve arkadaşlarını günde 2,5-4 saat dinlediklerini, okul başarısının da öğrencinin dinleme yeteneğine sıkı sıkıya bağlı olduğunu göstermektedir” (Göğüş, 1978: 227).

İnsan hayatında bu kadar önemli etkilere sahip olan dinleme becerisinin kendiliğinden geliştiği var sayılarak bu alana yönelik kısıtlı çalışmalar yapılmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de dinleme becerisinin dışlandığı görülmektedir. Bu tamamen yanlış bir tutumdur. Kişiler gerek günlük hayatlarında gerek eğitim ortamında en aktif olarak dinleme becerilerini kullanmaktadırlar. Çevrelerinde birçok ses işitmekte, eğitim ortamında öğretmenlerini dinlemekte, kitle iletişim araçlarını dinleme becerisi sayesinde algılayabilmektedir. Ancak kaliteli dinleme eğitiminin verilmemesinden dolayı dinleme işitme kavramı karıştırılmaktadır. İşitme çevreden gelen sesleri gelişigüzel algılama işlemidir. Dinleme daha farklı işlemler gerektiren, işiten kişiyi işe koştan bir eylemdir. Kişi işittiği sesleri olduğu gibi içselleştirmez. Hayatın akışı içinde birçok sese maruz kalınmaktadır. Ancak bunlardan yalnızca bazıları zihnimizde yer edinmektedir. Çoğu ses yok sayılmakta ve kalıcı olamamaktadır. İşte dinleme ile işitme arasındaki fark burada ortaya çıkmaktadır. İşittiklerimiz bizde etki bırakmazken dinlediklerimiz zihnimizde yer edinerek kalıcı hale gelmektedir. “İşitme, doğal bir sürecin sonucudur. Dinleme ise öğrenilmesi gereken bir beceridir. İşitme, kişinin iradesiyle olmayan, insanın kulağı aracılığıyla beynine giden her türlü ses unsurudur. Dinleme ise kişinin tercihiyle bağlı olarak seçerek ve isteyerek aldığı sesler bütünüdür. İnsan her şeyi işitebilir; fakat dinlemeyebilir. Dinlemek bir irade işidir. İşitilen seslerle dinleyici arasındaki temel ilgi dışarıdan dinleyicinin kulağına gelen bilgilerden hangisine ilgi duyduğu, dikkatini hangi ses üzerinde yoğunlaştırdığıdır. Bu yoğunlaşmada dinleme için seçici olmak gerekmektedir. Yapılan araştırmalara göre insan beyni konuşmacının sözünün tamamını dinlememektedir. Aynı zamanda konuşmacının bütün sözlerine aynı ölçüde çaba sarf etmemektedir” (Ünal, 2006: 52). Kişilerin dinleme ile işitme farkı algılamaları ve dinleme süreçlerini etkili kılabilme amacıyla dinleme becerisi üzerinde daha fazla durulması gerekmektedir.

Dinleme becerisinin diğer dil becerileriyle ilişkisi

Dil becerilerinin birbirleriyle ilişkili olması ve bir bütün içerisinde gelişmesinden dolayı bu beceriler arasında olumlu bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Dünyayı ilk olarak dinleme yoluyla algılayan kişi kendi duygu ve düşüncelerini de ifade etme ihtiyacı duymaktadır. Bunun sonucunda konuşma becerisinin edinimi gerçekleşmektedir. Konuşma; düşünce, duygu ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla karşı tarafa aktarılmasıdır” (Demirel, 1999: 40). Konuşma, zihinsel bir çabayla, zihinsel birikimle oluşturulan iletinin dil aracılığıyla karşıdakine sunulmasıdır” (Adalı, 2003: 27). Konuşma üzerine yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere konuşma becerisinin edinimi dinleme becerisi ile ilişkilidir. Kişinin konuşmasının amacına ulaşması ancak karşıdaki kişilerin iyi birer dinleyici olmalarıyla mümkündür. “Konuşmada en az iki kişi bulunmaktadır. Anlamlı bir konuşma için

konuşmanın anlaşılması gerekmektedir. Bu anlama süreci dinleme ve anlamaya ihtiyaç duymaktadır. Çünkü kişiler birbirlerini anladıklarında birbirlerine dönüt verebilmektedir. Bazı zamanlar iletişim sürecinde bazı sorunlar oluşmakta ve kişi iletişimi devam ettirebilmek adına çeşitli yollara başvurabilmektedir” (Güllüoğlu, 2004: 17).

Çevremizi anlamayı ilk olarak dinleme yoluyla gerçekleştiririz. Diğer dil becerilerinin edinimi sayesinde dünyayı anlama yollarımız çeşitlenir. Okuma becerisi de dinleme gibi anlamaya yönelik dil becerisidir. “Diğer anlamaya yönelik dil becerisi okuma becerisidir. İnsanlar bilgi edinirken değişik yollara başvurarak bunu gerçekleştirirler. Okuma insanların bilgi edinmek istediklerinde en çok yararlandıkları, en yaygın kullanılan öğrenme şeklidir. Cemiloğlu’na göre bilgi edinmenin temeli okumaya dayanmaktadır” (Cemiloğlu, 2004: 164). Dil öğretiminde kullanılan temel materyalin ders kitabı olmasından ötürü okuma becerisinin geliştirilmesi gerekmektedir. Dil öğrenen kişi çoğu bilgiye okuma yoluyla ulaşmakta, akademik çalışmaların gerçekleştirilmesinde de okuma becerisinden yararlanmaktadır. Bu sebeple okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik metin seçimleri dikkatle yapılmalıdır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmeye yönelik etkinliklerin ve metin seçimlerinin Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Avrupa Dil Gelişim Dosyası’nda yer alan kriterlere uygun olarak kişilerin seviyesine ve ilgi alanlarına yönelik yapılması gerekmektedir. Yeni bir dil öğrenen kişiler metinlerde kültürel, evrensel vb. konularla karşı karşıya getirilmeli ve yazılı kültürün imkânlarından yararlanılmalıdır.

Dil becerileri arasında en son gelişen beceri yazma becerisidir. Yazma becerisi; okuma becerisiyle paralel olarak gelişen ve anlamaya yönelik olan dil becerisidir. “Birey ilk olarak sözlü iletişimi öğrenir. Yazma becerisinin ilk yeri okul kurumlarıdır. Yazma becerisi, çocuğun aile ortamında öğrenip geliştirdiği dinleme ve konuşma becerilerinden sonra ilköğretim birinci sınıfta okuma becerisi ile eşgüdüm içerisinde geliştirilen bir beceridir” (Göçer, 2011: 195). Kişiler dil öğreniminde belirli düzeye ulaştığında artık kendilerini yazılı ve sözlü olarak ifade edebilme yetisine sahip olmaktadır. Yazma becerisi diğer beceriler arasında daha fazla çaba gerektiren dil becerisidir. Yazı yazabilmek için gerekli alt yapıya sahip olmak gerekmektedir. Dile hâkim olunarak düşünceler belirli bir düzen içinde sunulmalıdır. Ancak bütün bunlar öğrencileri zaman zaman zorlamaktadır.

Dil becerileriyle ilgili yapılan açıklamalardan yola çıkılarak dil becerilerinin birbirleriyle ilişkili olduğunu söylemek doğru olacaktır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de dil becerileri birbirini etkilemekte ve birbirlerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu sebeple dil becerileri bütünlük içinde verilmeli ve bütün dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Ancak temel dil becerilerinden okuma, konuşma ve yazma önemsenirken dinleme becerisine gereken önemin verilmediği görülmektedir.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni’ne Göre Dinleme Becerisi

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni yabancı dil öğretiminde evrenselliği yakalayabilmek ve ortak ölçütler bağlamında dil öğretimini gerçekleştirebilmek adına oluşturulmuştur. “Avrupa ülkelerinde dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmaları yönlendirmek için ortak bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Yabancı dil öğrenenlerin, bu dili iletişim kurmada kullanabilmek için neleri bilmeleri ve bu dilde etkinlik kazanmak için hangi bilgi ve yeteneklerini geliştirmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır” (Aydın ve Yağmur Şahin,

2012: 324). Bu sebeple yabancı dil öğretiminde temel dayanak noktası olarak Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni alınmaktadır. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni’nde dil becerileri seviyelere göre sınıflandırılmakta ve her seviyede gerçekleştirilmesi gereken hedefler farklı boyutlarda ele alınmaktadır. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni Özdeğerlendirme Çizelgesinde C1 seviyesinde dinleme becerisi için yer alan ifade şu şekildedir: “Açık bir biçimde yapılandırılmamış ve geçiş yerleri örtük kalmış olsa bile uzun bir söyleyi anlayabilirim. Televizyon yayınlarını ve filmleri fazladan bir çaba göstermeksizin anlayabilirim” (CEFR, 2011: 24). C1 seviyesi dil öğreniminde üst düzey olduğu için bu seviyedeki öğrencilerin dinlediklerini tam anlamıyla anlayabilmeleri ve dile ait alt mesajları da algılayabilmeleri hedeflenmektedir.

Seviyelere yönelik dinleme becerisinin kazandırılmasında öğrencilerin seviyeleri, hazırbulunuşlukları, öğrenme alanları göz önünde bulundurularak etkinlikler tasarlanmalıdır. Öğrenme ortamında etkinlik kullanımı öğrencilerin derse aktif olarak katılmasını sağlamasıyla beraber öğretmenlerin de işini kolaylaştırmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de çeşitli etkinlikler tasarlanarak öğrenme ortamı zenginleştirilmelidir. “Bu gün yabancı dil olarak Türkçe, geleneksel yöntemler bir kenara bırakılarak çağdaş yaklaşım, yöntem ve tekniklerin kullanımına dayalı, uygun materyallerle zenginleştirilmiş ve kültürel unsurlarla desteklenmiş çok uyaranlı öğretim ortamlarında gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır” (Göçer ve Moğul, 2011: 808).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde amaç Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Avrupa Dil Gelişim Dosyası bağlamında; çevresini algılayan, iletişim kurabilen, dünyayı tanıyan, farklı kültürlerle saygılı, kendini ifade edebilen bireyler yetiştirmektir. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dört temel dil becerisi üzerinde durulmakta ve çalışmalar bu doğrultuda yürütülmektedir. Dört temel dil becerisi arasında ilk edinilen ve diğer dil becerilerinin edinilmesinde başlangıç olan dinleme becerisinin geliştirilmesine ayrıca önem verilmeli bu beceriyi geliştirmeye yönelik dinleme öncesi, dinleme anı ve dinleme sonrası içeren etkinlikler tasarlanmalıdır.

Dinleme Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler

Dinleme etkinlikleri tasarlanırken dinleme becerisinin geliştirilmesinin yanı sıra dilin bir bütün olmasından dolayı diğer dil becerilerinin de gelişimine katkı sağlaması dikkate alınmalıdır. Dinleme becerisine yönelik etkinlikler dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası olmak üzere üç aşamada açıklanmaktadır (Leon, 2009 akt. Tuzcu Eken 2011: 85).

Dinleme Öncesi Etkinlikleri	Dinleme Anı Etkinlikleri	Dinleme Sonrası Etkinlikleri
Bağlamı tanııtma	Karşılaştırma	Seçilen metni tartışma
İlgi uyandırma	Komutlara uyma	Soru sorma
Ön bilgileri harekete geçirme	Diyalogun eksik cümlesini tamamlama	Diyalog oluşturma
Bilgi edinme	Dinleme metnindeki	Doğru/Yanlış ya da Çoktan seçmeli

	farklılıkları ve hataları bulma	sorular
Bilinen sözcükleri / dilbilgisini etkinleştirme	Maddeleri işaretleme/ seçme (bingo)	Problem çözme
İçeriği tahmin etme	Bilgi aktarma	Özetleme
Yeni sözcük öğretimi	Sıralama	Yapboz dinleme
	Bilgi arama	Yazma
	Metindeki boşlukları doldurma	
	Eşleştirme	

Dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrasında kullanılan dinleme etkinlikleri öğrencilerin dinleme becerisinin geliştirilmesine hizmet etmekle beraber onları dinleme sürecinde aktif kılmayı amaçlamaktadır. Buradan hareketle pasif bir eylem olarak algılanan dinlemenin aslında çaba gerektiren bir süreç olduğu anlaşılabacaktır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan kaynaklarda kullanılan dinleme etkinliklerinin de öğrencileri aktif kılarak dinlemeyi amacına ulaştıracak özellikte olması gerekmektedir.

2. YÖNTEM

Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından oluşturulan Yabancılar İçin Türkçe Seti Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ne göre hazırlandığı belirtilen A1-A2-B1-B2-C1 dil seviyelerine göre hazırlanmış beş kitaptan oluşmaktadır. Bu kitaplarda dört temel dil becerisini geliştirmeye yönelik olarak hazırlanmış etkinliklere yer verilerek öğrencilerin dil becerilerinin bir bütün halinde geliştirilmeleri hedeflenmiştir. Bu çalışmada da Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan “Yabancılar İçin Türkçe” seti C1 seviyesindeki dinleme etkinliklerinin Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'nde yer alan öz değerlendirme formundaki dinleme kriterlerine uygun olup olmadığı, hangi tür dinleme etkinliklerine yer verildiği ve C1 seviyesinde yer alan dinleme becerisi etkinliklerinin diğer dil becerilerine ait etkinliklere oranının ne olduğu noktalarında C1 seviyesi kitabı incelenmiştir. İncelemeler yapılırken doküman analizi yönteminden yararlanılmıştır. Doküman analizi Krippendorff'un tanımladığı gibi metinlerden geçerli ve güvenilir çıkarımlar yapmak için kullanılan bir araştırma yöntemidir (Krippendorff, 2004 akt: Erdoğan ve Çağıltay, 2009: 390).

Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti C1 Seviyesi kitabının dinleme etkinliklerinin incelenmesi:

1. Gazi Üniversitesi TÖMER C1 seviyesindeki dinleme etkinlikleri Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'nde yer alan özdeğerlendirme formundaki C1 seviyesi dinleme kriterine uygun mudur?

Öz Değerlendirme İfadeleri açısından Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti C1 seviyesi dinleme etkinliklerinin ses CD'si incelendiğinde konuşmaların uzun olduğu dikkat çekmektedir. Seçilen konuların seviyeye uygun olarak soyut ve karmaşık konulardan seçildiği görülmektedir. CD'de yer alan metinlerle tonlama ve ima yoluyla verilmek istenen mesajı yansıtmaya çalışıldığı görülmektedir.

2. Gazi Üniversitesi TÖMER C1 seviyesinde dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrasında hangi tür dinleme etkinliklerine yer verilmiştir?

Gazi Üniversitesi TÖMER C1 seviyesinde dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrasında dinleme etkinliklerine yer verilip verilmediği ve hangi tür etkinliklere yer verildiği incelendiğinde 2 tane dinleme öncesi, 13 tane dinleme anı ve 28 tane de dinleme sonrası etkinlik olmak üzere toplam 43 dinleme etkinliğine yer verildiği tespit edilmiştir.

BÖLÜM	METİN	E T K İ N L İ K S A Y I S I	ETKİNLİK TÜRÜ
1. BÖLÜM: KÜLTÜR VE SANAT Toplam: 9 etkinlik	KIZ KULESİ	2	DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: BİLGİ ARAMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİĞİ: DOĞRU/ YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR
	ZAMANIN DA		DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: METİNDEKİ BOŞLUKLARI

		2	DOLDURMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİĞİ: YAZMA
	MAKYAJ SANATI	3	DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: BİLGİ AKTARMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİKLERİ: DOĞRU/YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR, YAZMA
	ŞAMANLA RİN DANSI	2	DİNLEME SONRASI ETKİNLİKLERİ: DOĞRU YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR
2. BÖLÜM: SAĞLIĞIM Toplam: 8 etkinlik	KÖK HÜCRE NAKLİ	2	DİNLEME ÖNCESİ ETKİNLİĞİ: İÇERİĞİ TAHMİN ETME DİNLEME SONRASI ETKİNLİĞİ: DOĞRU/YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR
	SAĞLIKLI GÜNLER TUZ TÜKETİMİ		DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: METİNDEKİ BOŞLUKLARI

		2	DOLDURMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİĞİ: DOĞRU YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR
	BİLİM FUARI	2	DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: BİLGİ ARAMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİĞİ: DOĞRU/ YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR
	NÜFUS SAYIMI	2	DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: METİNDEKİ BOŞLUKLARI DOLDURMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİĞİ: DOĞRU YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR
3.BÖLÜM: FARKINDA MISINIZ? Toplam: 9 etkinlik	SARI ÇİZMELİ MEHMET AĞA	1	DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: METİNDEKİ BOŞLUKLARI DOLDURMA
	KULLANMA KILAVUZU		DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: METİNDEKİ BOŞLUKLARI DOLDURMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİKLERİ:

		4	SORU SORMA
	ENERJİ KAYNAKLARI	2	DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: BİLGİ ARAMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİĞİ: DOĞRU/YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR
	İLGİNÇ BİR HABER	2	DİNLEME SONRASI ETKİNLİKLERİ: DOĞRU/YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR
4.BÖLÜM:EDEBİYAT DÜNYASINDAN... Toplam: 9 etkinlik	ARKADAŞI M BADEM AĞACI	2	DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: METİNDEKİ BOŞLUKLARI DOLDURMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİĞİ: DOĞRU/YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR
	BEYAZ GEMİ	2	DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: BİLGİ ARAMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİĞİ: DOĞRU/YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR
	MARTİ		DİNLEME SONRASI ETKİNLİKLERİ: DOĞRU/YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR

		2	
	METİN YOK!	3	DİNLEME ÖNCESİ ETKİNLİĞİ: BAĞLAMI TANITMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİKLERİ: SORU SORMA, SEÇİLEN METNİ TARTIŞMA
5. BÖLÜM: KİM HAKLI? Toplam: 8 etkinlik	YUSUF İLE ZÜLEYHA	2	DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: METİNDEKİ BOŞLUKLARI DOLDURMA DİNLEME SONRASI ETKİNLİĞİ: SEÇİLEN METNİ TARTIŞMA
	İLK BİLGİSAY AR	1	DİNLEME SONRASI ETKİNLİĞİ: DOĞRU/ YANLIŞ YA DA ÇOKTAN SEÇMELİ SORULAR
	KİTAPLAR DA ÖLMEK	2	DİNLEME SONRASI ETKİNLİKLERİ: SORU SORMA
	BİR İLK BAHAR HİKAYESİ		DİNLEME ANI ETKİNLİĞİ: METİNDEKİ BOŞLUKLARI DOLDURMA DİNLEME SONRASI

		3	ETKİNLİKLERİ: SORU SORMA, SEÇİLEN METNİ TARTIŞMA
--	--	---	--

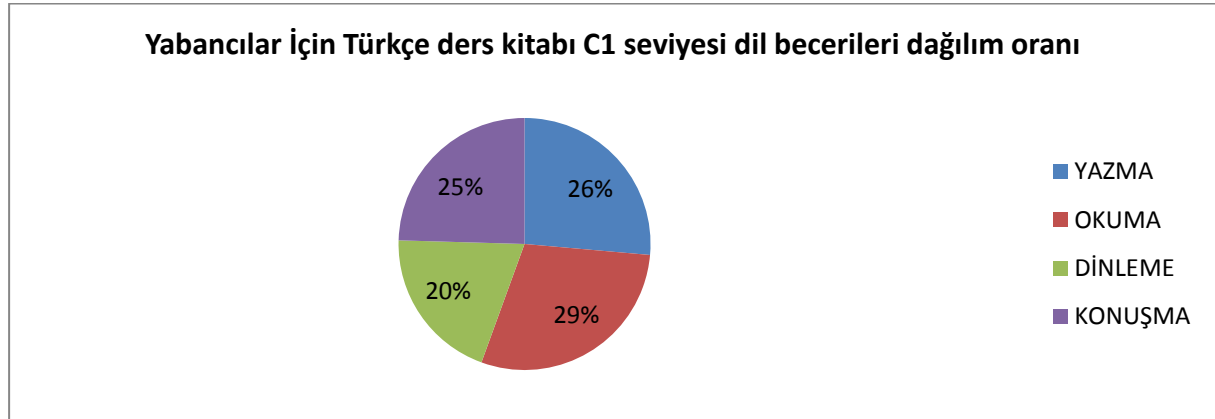
Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti C1 seviyesi kitabı incelendiğinde dinleme öncesine ait sadece iki etkinliğine yer verildiği görülmektedir. Yedi tür dinleme öncesi etkinliğinden bağlamı tanıtmaya ve içeriği tahmin etme etkinliklerine yer verilmiştir.

Dinleme anı etkinliklerinde on tür dinleme etkinliği bulunmasına rağmen 1 tane bilgi aktarma, 4 tane bilgi arama ve 8 tane de metindeki boşlukları doldurma etkinliklerine yer verilmiştir.

Dinleme sonrası etkinliklerinde de sekiz dinleme etkinliğinden 3 tane seçilen metni tartışma, 7 tane soru sorma, 16 tane doğru/yanlış ya da çoktan seçmeli sorular ve 2 tane de yazma etkinliği olmak üzere toplam 28 etkinlik yer almaktadır.

3. Gazi Üniversitesi TÖMER C1 seviyesinde yer alan dinleme etkinliklerinin diğer dil becerisi etkinliklerine oranı nedir?

Bu bölümde ilk olarak C1 seviyesi kitabında yer alan dinleme becerisi etkinliklerinin diğer dil becerilerine ait etkinliklere oranı hesaplanmıştır. Daha sonra dinleme becerisine ait etkinliklerde hangi tür dinleme etkinliklerine yer verildiği tespit edilmiştir. Son olarak da Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti C1 kitabında yer alan dinleme etkinlikleri Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'nde yer alan Özdeğerlendirme formunda yer alan C1 seviyesi dinleme kriteri bağlamında değerlendirilmiştir.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ne uygun olduğu belirtilen Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan Yabancılar İçin Türkçe seti C1 seviyesi etkinlik sayısı bakımından incelendiğinde okuduğunu anlama becerisine yönelik 63, konuşma becerisini geliştirmeye yönelik 53, yazma becerisini geliştirmeye yönelik 57 ve dinleme anlama becerisine yönelik de 43 etkinlik olmak üzere toplam 216 etkinliğin olduğu tespit edilmiştir.

Oranlara bakıldığında dinleme becerisi etkinliklerinin diğer dil becerisi etkinliklerine oranı yaklaşık olarak %20 olarak hesaplanmıştır. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ne göre dil öğretimi bir bütün olarak ele alınmaktadır ve bütün dil becerilerine gereken önemin verilmesi gerekmektedir. Bu sebeple kitaplarda da becerilerin oran olarak dengeli dağıtılması gerekmektedir. Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe setinde yer alan C1 seviyesinde dil becerilerinin çoğu kaynağa göre dağılımın

dengeli yapıldığı görülmektedir. Bu da bu setin dil gelişiminde dinleme becerisini önemsediğini göstermektedir.

Dinleme Becerisini Geliştirmeye Dayalı Özgün Etkinlikler:

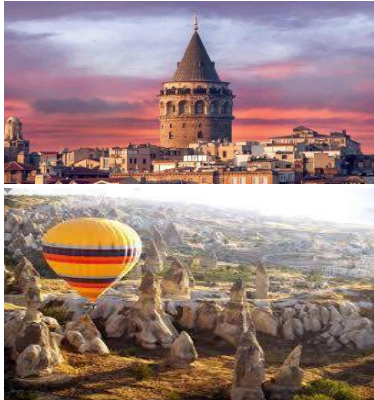
Yapılan bu incelemeler sonucunda C1 seviyesinde dinleme becerisini geliştirmeye yönelik örnek etkinlikler tasarlanmıştır. Bu etkinlikler tasarlanırken Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni temele alınmıştır. Tasarlanan etkinliklerde öğrencilerin seviyeleri gözönünde bulundurularak dinleme öncesi, dinleme anı ve dinleme sonrası süreçleri içeren çeşitli etkinliklere yer verilmiştir.

Etkinlik 1:

Seviye Gurubu : C1
Yaklaşık Süre : 40 dakika
Temel Beceriler : Dinleme, konuşma ve yazma
Etkinlik türleri : İlgi uyandırma, metindeki boşlukları doldurma, yazma
Amaç : Dinleme yoluyla öğrencilerin sözcük dağarcığını geliştirerek kendilerini yazılı ve sözlü olarak ifade edebilme becerisi kazandırma.
Materyaller: Çalışma yaprağı
Süreç: Öğrencilere çalışma yaprağı dağıtılır. Dinleme öncesi, dinleme anı ve dinleme sonrası etkinlikleri sırasıyla cevaplanır.
Değerlendirme: Öğrencilerin verdiği cevaplar kontrol edilir. Yanlışları sınıf ortamında düzeltilir.

Dinleme Öncesi Etkinliği (İlgi uyandırma)

1. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerdeki yerler hakkında neler biliyorsunuz? Sınıfta anlatınız.

Dinleme Anı Etkinliği (Metindeki boşlukları doldurma)

2. Metni dinleyiniz ve metindeki boşlukları doldurunuz.

Dinleme Metni

Doğanın Tasarımı: Kapadokya

1985'de UNESCO Dünya Miras Listesine, doğal ve kültürel **varlık** olarak dâhil olan **Kapadokya** Nevşehir il merkezine 14 km uzaklıkta bulunan Avanos ve Ürgüp ilçeleri arasındaki 40 kilometrekarelik bir alanı kaplamaktadır.

Göreme vadisi yamaçlarında yer alan çok sayıda **peri bacası**, vadi tabanındaki zengin su kaynakları, bitki örtüsü, kayalara oyulmuş çok sayıda **kilisesi** ve duvar resimleri ile Göreme Milli Parkı ve Kapadokya doğanın eşsiz bir tasarımıdır. Erciyes ve Hasan Dağı tüflerini, rüzgâr ve suyun aşındırması sonucu milyonlarca yılda oluşmuş olan Kapadokya, benzersiz **jeolojik** yapısı ile birçok uygarlığa yerleşim yeri olmuş ve Anadolu **kültür** tarihine tanıklık etmiştir. Kapadokya, günümüzde ancak bazı katları keşfedilebilmiş olan ve başka katları da olduğu tahmin edilen **yeraltı** kentlerini barındırmaktadır. Bu yeraltı kentlerinin en sıra dışı olanları Kaymaklı, Derinkuyu, Mazı, Özkonak ve Tatların bölgelerindedir. Çok uzun dönemler boyunca bu yeraltı şehirleri **siğınma** yerleri olarak kullanılmış ve yenileme çalışmalarından sonra ziyarete açılmıştır.

Osmanlı ve Selçuklu sanatı ve mimarisinin en seçkin örneklerini sunan Kapadokya'da Eğri Minare, Alayhan ve Sultanhanı Kervansarayları, Sarıhan Kervansarayı, Ürgüp Taşkınpaşa Camisi, Sungur Bey ve Alaaddin Camileri görülmesi gereken mimari eserler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Aynı zamanda Ürgüp, Uçhisar, Avanos, Göreme, Çavuşin, Ortahisar, İhlara Vadisi, Sinnassos (Mustafapaşa), Soğanlı Vadisi, Zelve Vadisi, Güvercinlik Vadisi görülmesi gereken yerler arasında bulunmaktadır. Doğa ve insanın **uyumunu** yansıtan kimliği ile Kapadokya, bu gizemli toprakları keşfetmek ve doğanın eşsiz tasarımına tanıklık etmek isteyenleri bekliyor. (Erişim tarihi 27.03.2015 <http://www.goturkey.com/tr/pages/content/1873> adresinden alınmıştır.)

Dinleme sonrası etkinliği (Yazma)

3. Siz de gezip gördüğünüz bir yeri anlatan kısa bir yazı yazınız.

Etkinlik 2:

Seviye Gurubu : C1
Yaklaşık Süre : 40 dakika
Temel Beceriler : Dinleme, konuşma, yazma ve okuma
Etkinlik türleri : Ön bilgileri harekete geçirme, eşleştirme, soru sorma
Amaç : Öğrencilere sorulan sorular aracılığıyla dinlenilecek metin hakkında ön bilgiler harekete geçirilir. Öğrencilerin dinledikleri metinde kendilerini ilgilendiren bilgileri bulabilmeleri sağlanır. Düşündürücü sorular sorularak öğrenciler metin hakkında tartışmaya yönlendirilir.
Materyaller: Çalışma yaprağı
Süreç: Öğrencilere çalışma yaprağı dağıtılır. Dinleme öncesi, dinleme anı ve dinleme sonrası etkinlikleri sırasıyla cevaplanır.
Değerlendirme: Öğrencilerin verdiği cevaplar kontrol edilir. Yanlışları sınıf ortamında düzeltilir.

Dinleme Öncesi Etkinliği (Ön bilgileri harekete geçirme):

1. Hangi sosyal medya araçlarını kullanıyorsunuz?
2. Sosyal medya araçlarını kullanma amacınız nedir?
3. Facebook hakkında neler biliyorsunuz?
4. Aşağıdaki metni dinleme kurallarına uyarak dikkatli bir şekilde dinleyiniz.

Dinleme Metni

HAYATIMIZIN BİR PARÇASI: FACEBOOK

Facebook Inc, insanların arkadaşlarıyla iletişim kurmasını ve bilgi alış verişini yapmasını amaçlayan bir sosyal web sitesidir. 4 Şubat 2004 tarihinde Harvard Üniversitesi 2006 sınıfı öğrencisi Mark Zuckerberg tarafından kurulan facebook, öncelikle Harvard öğrencileri için kurulmuştu. Daha sonra Boston civarındaki okulları da içine kapsayan facebook, iki ay içerisindeki Ivy Ligi okullarının tamamını kapsadı. İlk sene içerisinde de; Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tüm okullar facebook' da mevcuttu. Üyeler önceleri sadece söz konusu okulun e-posta adresiyle (.edu, .ac.uk, vb.) üye olabiliyordu. Daha sonrasında da ağ içine liseler ve bazı büyük şirketler de katıldı. 11 Eylül 2006 tarihinde ise facebook tüm e-mail adreslerine, bazı yaş sınırlandırmalarıyla açıldı. Kullanıcılar diledikleri ağlara; liseleri, çalışma yerleri ya da yaşadığı yerler itibarıyla katılım gösterebilmektedirler. Temmuz 2007 itibarıyla, 34 milyon kullanıcısıyla dünyanın en büyük üniversite tabanlı kullanıcılarına sahip oldu. Alexa istatistiklerine göre facebook 20 Ekim 2007 itibarıyla; Dünya'nın en fazla ziyaret edilen 7'inci sitesidir. Bunun yanı sıra; Kanada, Güney Afrika ve Norveç'in en fazla ziyaret edilen sitesi; İngiltere ve İsveç'in 2. en fazla ziyaret edilen sitesi, Mısır ve Panama'nın 3. , ABD, Avustralya ve Türkiye'nin de 5. en fazla ziyaret edilen sitesidir. Aynı zamanda Türkçe, Facebook' da İngilizce dışında en çok kullanılan dildir. Facebook ismini "paper facebooks" 'dan alır. Bu form A.B.D. üniversitelerinde okulların öğrencilerine, öğretmenlere ve çalışanlara doldurduğu onları tanıtan bir formdur. Şu anda 400 milyondan fazla kullanıcı bulunmaktadır. (Erişim tarihi: 27.03.2015 <http://www.ensonhaber.com/facebook-nasil-ortaya-cikti.html> adresinden alınmıştır.)

Dinleme Anı Etkinliği (Eşleştirme)

Metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplarla eşleştiriniz.

1. Facebook nedir?
2. Facebook kaç yılında kurulmuştur?
3. Facebook kim tarafından kurulmuştur?
4. Facebook ismini nereden alır?
5. Dünya'da en fazla ziyaret edilen kaçinci sitedir?
6. Facebook'ta ikinci en çok konuşulan dil nedir?

☐ paper facebooks	☐ Facebook Inc, insanların arkadaşlarıyla iletişim kurmasını ve bilgi alış verip yapmasını amaçlayan bir sosyal web sitesidir.
☐ 7.	☐ 4 Şubat 2004
☐ Türkçe	☐ Mark Zuckerberg

Dinleme sonrası etkinliği (Soru sorma)

1. Sizce Facebook'un bu kadar hızlı gelişim göstermesinin sebebi nedir?
2. Facebook'un yaygın kullanılmasının sebebi ne olabilir? Tartışınız.
3. Facebook'ta değişiklik yapmak isteseydiniz bu ne olurdu? Niçin? Açıklayınız.

Etkinlik 3:

Seviye Gurubu : C1

Yaklaşık Süre : 40 dakika
Temel Beceriler : Dinleme, konuşma, yazma ve okuma
Etkinlik türleri : Bağlamı tanıtmaya, diyalog tamamlama, seçilen metni tartışma, yazma
Amaç : Yönerge aracılığıyla öğrencilere bağlam tanıtılır. Çeşitli diyaloglar verilerek diyalog tamamlanır. Diyaloglar aracılığıyla kültürel öğeler tanıtılır.
Materyaller: Çalışma yaprağı
Süreç: Öğrencilere çalışma yaprağı dağıtılır. Dinleme öncesi, dinleme anı ve dinleme sonrası etkinlikleri sırasıyla cevaplanır.
Değerlendirme: Öğrencilerin verdiği cevaplar kontrol edilir. Yanlışları sınıf ortamında düzeltilir.

Dinleme Öncesi Etkinliği (Bağlamı tanıtmaya)

1. Şimdi dinleyeceğimiz diyaloglar farklı ortamlarda farklı kişiler arasında geçmektedir.

Dinleme Anı Etkinliği (Diyalog tamamlama)

Dinlediğiniz diyalogların kimler arasında geçebileceğini tahmin ediniz ve diyalogdaki boşlukları dinlediklerinizden hareketle doldurunuz.

Öğretmen-öğrenci diyalogu:

- Günaydın çocuklar!
- Günaydın!
- Şimdi oturunuz ve açınız.
- Peki,

Kız isteme töreni:

- Sebebi malum.
- efendim.
- Allah'ın emri..... kavli ile kızınız Ayşe'yi oğlumuz Mehmet'e istiyoruz.
- olur.

Evlilik töreni:

- Bugün burada Ayşe ile Mehmet'in için toplanmış bulunuyoruz.
- Siz Ayşe Hanım, Mehmet Bey'i olarak kabul ediyor musunuz?
- Evet!
- Siz Mehmet Bey, Ayşe Hanım'ı olarak kabul ediyor musunuz?
- Evet!
- Ben de sizi ilan ediyorum. Bir kocayın.

Dinleme sonrası etkinliği (Seçilen metni tartışma ve yazma)

- 3) Dinlediklerinizden hareketle tamamladığınız diyalogları sırasıyla canlandırınız.
- 4) Şimdi siz de farklı ortamlarda gerçekleşen diyaloglar yazınız.

3. SONUÇ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi son yıllarda gelişim göstermekte ve bu alanda sınırlı çalışma bulunmaktadır. Ana dili olarak Türkçe öğretiminde ihmal edilen dinleme becerisi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de ihmal edilmekte bu becerinin geliştirilmesine gereken önem verilmemektedir. Dil öğretiminde dil becerilerinin temele alınması ve bu becerilerin bir bütün olarak öğretilmesinden dolayı dinleme becerisine de gereken önem verilmelidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders materyallerinde dinlemeyi geliştirmeye yönelik çeşitli etkinlikler yer almalı ve eksik noktalarda örnek etkinlikler tasarlanmalıdır. Bu çalışmada da Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti C1 seviyesi dinleme becerisi bağlamında çeşitli kriterler doğrultusunda değerlendirilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1.Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin gelişmekte olan bir alan olmasının sonucunda bu alanda program, ders materyali, öğretim elemanı gibi konularda eksiklikler mevcuttur. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni' ne göre hazırlanmış olduğu belirtilen Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti dinleme etkinlikleri bağlamında bu alandaki kaynak eksikliğine katkıda bulunmaktadır.

2. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ne göre dil öğretiminde dil becerileri bir bütün olarak ele alınmalı ve bu becerilerin birbirlerini geliştirdikleri dikkate alınarak dinleme becerisine de diğer dil becerileri kadar önem verilmesi gerekmektedir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ne göre hazırlandığı belirtilen Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti C1 seviyesi kitabında yer alan dinleme etkinlikleri sayı bakımından incelendiğinde toplam 216 etkinlikten 43 tanesinin dinleme etkinliği olduğu tespit edilmiştir. Kitapta yer alan toplam etkinlik sayısının yaklaşık %20 sini dinleme becerisi, %29 unu okuma, %25 ini konuşma ve %26 sını da yazma becerisi etkinlikleri oluşturmaktadır. Dinleme becerisi etkinliklerinin diğer dil becerisi etkinliklerine sayı bakımından yakın olması bu kitapta dinleme becerisine diğer dil becerileri kadar önem verildiğini göstermektedir. Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Seti C1 seviyesinin Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni' ne uygun olarak hazırlandığı söylenebilir.

3. Dinleme öncesi etkinliklerinin öğrencileri dinlemeye hazırlaması bakımından önemli olmasından dolayı Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti C1 seviyesi kitabında sadece 2 tane dinleme öncesi etkinliğine yer verilmesi eksiklik olarak dikkat çekmektedir.

4. Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti C1 seviyesi kitabında dinleme anı etkinliği olarak 13 tane etkinlik yer almaktadır. Bu etkinliklerden 1 tanesi bilgi aktarma, 4 tanesi bilgi arama ve 8 tanesi de metindeki boşlukları doldurma etkinlikleridir. 10 tane dinleme anı etkinliklerinden sadece 3 türden yararlanılması ve ağırlıklı olarak da metindeki boşlukları doldurma etkinliğine yer verilmesi derse duyulan ilginin azalmasına sebep olabilir. Dinleme anı etkinliklerinin sayı bakımından da az olması dikkat çekmektedir.

5. Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti C1 seviyesi kitabında dinleme sonrasında ise 28 etkinliğin yer alması dinleme becerisi etkinliklerinden en çok dinleme sonrası etkinliklerine önem verildiğini göstermektedir. Dinleme sonrası etkinliklerinden de 3 tanesi seçilen metni tartışma, 7 tanesi soru sorma, 16 tanesi doğru/yanlış ya da çoktan seçmeli sorular ve 2 tanesi de yazma etkinliği olarak oluşturulmuştur. Dinleme sonrası etkinliklerinde dinleme öncesi ve dinleme anı etkinliklerine göre farklı türlerde etkinliklere yer verildiği görülmektedir. Öğrencilerin derse karşı ilgilerini kaybetmemeleri, dinleme becerilerinin istenilen ölçüde geliştirilebilmesi gibi sebeplerden dolayı dinleme sonrasında olduğu gibi dinleme öncesi ve dinleme anı etkinlikleri sayısı da arttırılmalı ve etkinlik türleri çeşitlendirilmelidir.

6. Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti C1 seviyesi kitabında yer alan dinleme becerisi etkinlikleri Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni bağlamında özdeğerlendirme formunda yer alan C1 seviyesi dinleme kazanımı doğrultusunda CD’de bulunan dinleme metinleri incelendiğinde; metinlerin seviyeye uygun olarak soyut konulardan seçilmiştir. **CD’deki metinlerde konuşmanın dilde yetkin bir kişinin anlayacağı şekilde akıcı olduğu ve anlaşılması güç alt mesajlar içeren metinlerin yer aldığı görülmektedir.**

7. Dinleme metinlerinin yer aldığı C1 dinleme CD’si incelendiğinde CD’de yer alan metinlerin uzunluklarının farklı olduğu, özellikle “Zamanında”, “Kitaplarda Ölmek” metinlerinin C1 seviyesine göre kısa olduğu tespit edilmiştir. Ancak metinlerin içerik bakımından C1 seviyesine uygun olduğu görülmüştür.

8. Dil öğretiminde ana amacın iletişimsel yetiyi geliştirmek olmasından dolayı seçilen metinlerin içerikleri ve hazırlanan etkinlikler bu doğrultuda olmalıdır. CD’lerde yer alan dinleme metinleri incelendiğinde sanatsal sözler içeren edebi metinlere yer verildiği, diyalogların çok fazla yer almadığı görülmektedir. Dil öğretiminde iletişimsel yaklaşımın benimsenmesi ve dil öğretim amacının iletişimsel yetiyi geliştirmek olmasından dolayı bu durum Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe seti C1 kitabının bir eksikliği olarak karşımıza çıkmaktadır.

9. Dil öğretiminin amaçlarından biri de hedef dilin kültürünün tanıtılmasıdır. “Şamanların Dansı”, “Yusuf ile Züleyha”, “Kız Kulesi” gibi metinlerde Türk dünyasına ait kültür ve kültürel mirasa ait unsurların tanıtımı yapılarak bir anlamda Türk kültürünün tanıtılması amaçlanmıştır. “İlk Bilgisayar”, “Makyaj Sanatı” gibi konularda ise bütün insanlığı ilgilendiren konulardan seçilmiştir.

10. Elde edilen buglular doğrultusunda dinleme becerisini geliştirmeye yönelik örnek etkinlikler tasarlanmıştır. Tasarlanan etkinliklerde dinleme öncesi, dinleme anı ve dinleme sonrası süreçleri içeren çeşitli etkinliklere yer verilmiştir. Bu etkinliklerde dinleme becerisinin yanı sıra diğer dil becerilerinin de geliştirilmesi hedeflenmiştir.

11. Etkinlikler Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni’ndeki özdeğerlendirme formunda yer alan kazanımlar dikkate alınarak C1 seviyesinde dinleme kazanımına uygun olarak hazırlanmıştır.

12. Etkinlikler oluşturulurken C1 seviyesine uygun olarak soyut konulara yer verilmiş, metinlerde kültürel ve evrensel değerlerin yansıtılması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- ADALI, O. (2003). *Anlamak ve Anlatmak*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- AYDIN, G. ve YAĞMUR ŞAHİN, E. (2012). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni. A. Kılınç ve A.Şahin (Editörler). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (s.323-340). Ankara: Pegem Akademi.
- CEMİLOĞLU, M. (2004). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi (4. Baskı)*. Bursa: Alfa Akademi.
- COMMON EUROPEAN FRAMEWORK OF REFERENCE FOR LANGUAGES (CEFR): *Learning, teaching, assessment*. (2001). Council of Europe. 5 Ocak, 2015 tarihinde indirildi. http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf.
- ÇELENK, S. (2005). *İlk Okuma Yazma Programı ve Öğretimi*. Ankara: Anı Yayınları.
- DEMİREL, Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.
- EMİROĞLU, S. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 11, 269-307.
- ERDOĞMUŞ, F. U. ve ÇAĞILTAY, K. (2009). Türkiye’de Eğitim Teknolojileri Alanında Yapılan Master ve Doktora Tezlerinde Genel Eğilimler. *Akademik Bilişim’09 - XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 11-13 Şubat 2009 Harran Üniversitesi, Şanlıurfa*.
- GÖÇER, A. ve MOĞUL, S. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi İle İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış. “A General Perspective on the Studies in Accordance with the Teaching Turkish as a Foreign Language”. *TURKISH STUDIES - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN:1308-2140 ,Volume 6/3 , Summer 2011, <http://www.turkishstudies.net>, DOI Number: 10.7827/TurkishStudies.2470, p.797-810
- GÖÇER, A. (2011). *Yazma Çalışmalarını Değerlendirme, 8. Bölüm* (Edt.: M. Özbay). Yazma Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.
- GÖĞÜŞ, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- GÜLLÜOĞLU, Ö. (2004). *Gazi Üniversitesi Hazırlık Okulundaki Okutmanların ve Öğrencilerin Konuşma Becerisinin Ölçülmesine Karşı Tutumları ve Önerilen Konuşma Sınavları*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- HEALY, J. M., (1999). *Çocuğunuzun Gelişen Akıl-Doğumdan Ergenliği Öğrenme ve Beyin Gelişimi*. (Çev.: Ayşe Bilge Dicleli). İstanbul: Boyner Holding Yayınları.
- ÖZDEMİR, E. (1987). *İlkokul Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi Kılavuzu*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- ROBERTSON, A. K. (2004). *Etkili Dinleme*. (Çev.: E.Sabri Yarmalı). İstanbul: Hayat Yayınları.
- TUZCU EKEN, D. (2011). *Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretiminde temel düzey dinleme-anlama etkinliklerinin karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÜNALAN, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. (3. basım). Ankara: Nobel Yayınevi.
- YALÇIN, A. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.